

БЕЗХРЕБЕТНІ ЛУКІВ В ОКОЛИЦЯХ М. ЖИТОМИРА

Олексюк О. Л., Павлюченко О.В.

Житомирський державний університет імені Івана Франка, кафедра зоології

Нашу планету населяють понад 1,5 млн. видів тварин, з них переважну більшість становлять безхребетні. Вони заселяють найрізноманітніші куточки Землі: від глибин океанів до високих гір, від степів, лісів і полів до глибоких печер. Вивчення видового складу безхребетних і їх біологічних особливостей є актуальним і необхідним. Метою нашого дослідження було вивчення видового різноманіття безхребетних тварин луків.

Матеріалом слугували безхребетні, зібрані протягом 2009–2010 рр. в околицях м. Житомира. Збір тварин здійснювали згідно загальноприйнятих методик.

Луки багаті на фауну твердокрилих (*Coleoptera*). На квітках конюшини виявлено дрібних жуків з родини довгоносиків (*Curculionidae*) – насіннідів. Часто зустрічаються тут хрущик садовий (*Phyllopertha horticola*), бронзівка золотиста (*Cetonia aurata*), бронзівка смердюча (*Oxythre tunestra*). З родини листоїдів (*Chrysomelidae*) трапляється листоїд трав'яний (*Crysomella fastuosa*).

На лугових рослинах відмічено жуків з родини усачів (*Cerambycidae*), зокрема, лептуру червону (*Lepyura rubra*) та лептуру жовту (*Leptura livida*). Часто трапляються на лучних рослинах різні види з родини сонечок (*Coccinellidae*). З інших корисних комах цього ряду на луках досить поширені жужелиці, зокрема краспотіли і карапузики.

Фауна луків багата на двокрилих (*Diptera*). З родини дзюрчалок (*Syrphidae*) знайдено 4 види. З мух інших родин на квітках іноді трапляються деякі види з родини тахін (*Larvivoridae*): тахіна велика (*Echynomyia grossa*) і тахіна руда (*Echynomyia fera*).

Для біоценозу луків характерні різні види комах з ряду прямокрилих. Досить поширений на луках коник зелений (*Tettigonia viridissima*). Його виявлено за умов пишної трав'янистої рослинності. Зрідка зустрічали кобилку звичайну (*Psophus stridulus*) та кобилку блакитнокрилу (*Oldipoda coerulecens*). На сухих луках в земляних нірках виявлено цвіркуна польового (*Grullus campestris*).

На луках зареєстровано багато представників ряду Перетинчастокрилих. Серед них різні види бджіл, джмелів, ос. Вони відіграють велику роль як запилювачі квіткових рослин. З підряду жалких (*Aculeata*) найчастіше трапляється бджола медоносна (*Apis mellifera*).

У лучних біоценозах виявлено багато представників ряду Бабки (*Odonata*). Часто зустрічаються бабка жовта (*Sympetrum traveolum*) та коромисло синє (*Aeschna cyanea*). У першій половині літа виявлено бабку плоску (*Zibellula depressa*).

На луках знайдено представників ряду Клопи (*Hemiptera*). Соками люцерни, конюшини, люпину і інших бобових живиться клоп люцерновий (*Adelphocoris linealatus*), чим завдає цим рослинам шкоди.

У період цвітіння лучних рослин на луках зустрічається багато метеликів. Прикрасою лучного біоценозу є лускокрилі з родини німфалід (*Nymphalidae*) – яскраво забарвлені, строкаті, досить великі денні метелики.

На луках звичайними є різні види голуб'янок (родина *Lycaenidae*). Найбільш поширені голуб'янка ікар (*Lycaena icarus*), малинниця (*Callophrys rubi*), вогняниця золотиста (*Chrysophanus phlaeas*). Протягом червня і липня на луках відмічено метеликів з родини біланів (*Pieridae*), зокрема, білана жилкуватого (*Aporia crataegi*) та білана брукв'яного (*Pieris napi*).

На кропиві, рідше на хмелю, живуть гусениці павичевого ока денного (*Vanessa io*) та кропив'янки (*Vanessa urticae*). На фіалках і малині зустрічаються гусениці перламутрівки великої (*Argynnis paphia*). На подорожнику, вероніці, валеріані виявлено гусениць шашечниці червоної (*Melitaea oliclyta*), а на різних складноцвітих – гусениць чортополохівки (*Pyrameis carolui*).

Отже, в досліджених біоценозах в околицях м. Житомира виявлено та описано понад 60 видів безхребетних тварин, з них переважну більшість становлять комахи.